

Manuel Bauçà Ochoyavia

PREGÓ DE SETMANA SANTA

Felanitx, 1986.

Manuel Bauçà Ochogavia

pronuncià aquest Pregó

de Setmana Santa,

en el Convent de Sant Agustí

de Felanitx,

divendres dia 21 de Març de 1986.

A la Companyia de Ss.
Agustí del Convent,
amb agraiment.

Manuel Bauçà

Confreres i amics.

*Vi de bona sabor,
no fretura pregó.*

Són paraules de la saviesa del poble. Són paraules que la vivència personal de tres tongades me fa aplicar a les properes festes de Setmana Santa de Felanitx.

Si ara assumesc volenterós l'ofici de pregoner, ho faig amb la consciència que les meves paraules són de sobrança. El calendari marca, prescindint del pregoner, la ruta dels dies i de les festes. No és la veu d'un pregó la que separa els espais i temps normals dels espais i temps forts de festa. Un pregó no ha estat mai creador de la festa. Més bé voldrien esser, les meves, paraules admiradores de les forces que construeixen els rituals. Els ritus periòdics de la Setmana Santa són fruit de la voluntat del poble, que amb processons, amb pujades al Calvari, amb Davallaments i amb Encontrades expressa la seva ànima. Les festes de Setmana Santa i de Pasqua són un símbol, un joc, un acte de culte, on el poble cristià de Felanitx hi posa la seva alegria i la seva tragèdia.

El món que ens envolta deixa de ser, per uns dies, un lloc de producció, per ventura un lloc d'enfrontaments i de competències, per convertir-se en un signe, en una imatge, en un sagrament del Crist.

La festa és expressió d'un desig fonamental que anima l'home cristià. És una obertura a l'origen del seu camí i una mirada cap envant del terme del seu pelegrinatge.

La Setmana Santa és una narració, amb la qual la comunitat cristiana vol recrear la presència amagada del Crist amb la seguretat que aquesta recreació és capaç d'abolir la mort d'enmig de l'existència mortal de l'home.

No tothom celebrarà les festes de Setmana Santa. Aquestes estan reservades als qui creuen que la vida de l'home no està marcada sols pels temps d'eficiència. Hi ha un temps gratuït. Hi ha un temps recordador. També hi ha un temps anticipador. Per ventura arribarà en aquests dies el temps de la demanda de perdó i de la comunió. Certament les paraules del pregó haurien de ser el temps d'admiració.

Siguin aquestes paraules sobre la festa paraules de desig profund per a les celebracions, que avui obrim i comencen.

1. LA SETMANA SANTA ÉS SOBRETOT UN DESIG DE CELEBRAR LA FESTA DE PASQUA.

Imaginem la matinada de Pasqua. Ens sentim alegres i contents. Crist ha ressuscitat. La Mare de Déu ha retrobat el seu Fill. Tots nosaltres hem fet l'encontrada. Després pujam o acabam de pujar l'escalera per entrar a l'ofici. He de confessar que els tres oficis de Pasqua celebrats a Felanitx em varen reconciliar amb la religiositat popular. Hi vaig percebre un tal clima de festa que me penetrà profundament. I, després de l'ofici, la celebració familiar. Dia de Pasqua, ple d'alegria, que ens fa sospirar per una alegria major.

Llavors ve la pregunta: ¿Què és la Resurrecció? Per contestar a aquesta pregunta, copii d'un poeta belga:

«Un dia els infants aprendran paraules velles
que les costarà molt d'entendre.

Els infants de la Índia preguntaran:
Mestre, què vol dir FAM?

Els infants negres d'Amèrica preguntaran:
Mestre, què vol dir SEGREGACIÓ RACIAL?

Els infants de Hiroshima diran estranyats:
Mestre, què vol dir BOMBA ATÒMICA?

Els infants del meu poble demanaran:
Mestre, què vol dir FORASTER?

I el mestre donarà una resposta i dirà:
Mirau, a aquestes paraules
ja ningú les fa servir.
Són paraules velles com carretó de batre,
com diligència, com pastera.
Són paraules velles, que ja res volen dir».

Fins aquí el poeta belga. Però nosaltres podem
fer una pregunta encara: «¿On són aquests infants?».

La paraula Resurrecció i el crit repetit cada any
«Crist ha ressuscitat» tocarien haver desterrat tota
paraula que fos portadora de mal.

Hem de repetir la pregunta: ¿Què és la Re-
surrecció?

És un camí.

És una promesa.

És una pregària.

És una paraula capaç de dur-nos des del món on
ens trobam (fam, segregació racial, bomba atòmica,
forasteria) cap a un món d'una existència novella.

Per celebrar la festa de Pasqua hem de des-
terrar les paraules buides i les fórmules massa ple-
nes, amb què ens solem dirigir a Déu i als germans.

Hem de foragitar la rutina i les convencions, amb què ens atrevim a parlar.

Celebrarem la festa de Pasqua. Per expressar lo que significa aquesta paraula desitjada, acudesc a la pregària d'un teòleg:

«T'agraïm no sols lo que ens has donat d'alegria i felicitat, sinó també lo que ens has duit de decepcions, de penes i de sofriments, ja que ara sabem que ens han fet madurar. I si noves decepcions i nous sofriments prenen possessió de nosaltres, i la paraula acció de gràcies mor en el nostres llavis, recorda'ns llavors que vindrà un dia en què de bell nou estarem preparats a donar-te gràcies pel camí obscur».

Pasqua significa que a vegades el Divendres Sant dura més d'un dia. I que a vegades dura mesos i anys, en els quals no som capaços de parlar. Celebrar Pasqua vol dir demanar força per guardar el cor obert a la riquesa que ve de la Presència.

Per tercera vegada podem demanar: ¿Què es la Resurrecció?

Si el Senyor crucificat i transfigurat és present en els homes cristians, alhora celebrar Pasqua implica la missió de transparència i d'esser-ne els seus signes. Celebrar Pasqua és expandir el convenciment de no esser ni l'oli ni l'aire d'un fanal, sinó senzillament esser el punt de claror on neix la llum.

Aquest és el primer i principal component de les festes de Setmana Santa: anhelar celebrar la festa de Pasqua. La matinada de Pasqua amb la seva Encontrada ha de dur-nos sentiments nous. Així podrem descobrir el fons amagat de les coses. Ara som sols viatgers. Anam cap a una visió nova.

La festa de Pasqua, segons els qui més han pe-

netrat en el Misteri, com són Orígenes i Sant Agustí, permet distingir quatre moments:

Un primer moment és el fet del Pas del Mar Roig. És considerat una promesa. Va esser un alliberament. Passaren els israelites de ser esclaus a l'Egipte a esser lliures, camí d'una pàtria promesa. Fou un pas d'un país d'exili cap a una terra de pàtria.

El segon moment fou el pas realitzat per Jesucrist. Va passar de la mort, de l'abandó, de la soledat, a la vida i a l'esfera de Déu.

Hi ha un tercer moment: lo que celebrem ara en la Setmana Santa. És la celebració festiva de la transcendència, que es fa present enmig de la comunitat. Quan actualitzam la Resurrecció de Jesucrist, llavors establim la circularitat entre Déu i nosaltres.

El quart moment està compost d'una gran esperança. Serà al final del món. Quan els cels i la terra hauran passat, en aquell moment s'escriurà la paraula Plenitud. La nostra meta darrera és arribar a esser en plenitud fills de Déu.

2. LA SETMANA SANTA ÉS REFER L'EXPERIÈNCIA DE DESERT.

El final del mes de març marca un aniversari dolorós per la Ciutat. La caiguda de la Timba, amb els seus 444 morts mostra la tragèdia, i a la vegada la magnitud de la manifestació religiosa. Mort i sofriment en el precís moment de la predicació del Via-Crucis. Soledat i silenci en totes les famílies. Es un record que ens acosta a la segona gran experiència de la Setmana Santa, el desert.

A aquest record col·lectiu me permet col·locar-hi devora el record personal d'haver duit, a dues processons, el pes de la Sang. Quan la processó passava al llarg de la Timba, aquella creu pesava de tal

manera, que hi hagi moments secs de depressió. I això sols en el començament! Va esser un desert.

Timba i Creu ajuden a situar el segon element de la Setmana Santa: el desert. Se tracta de descobrir que la celebració de la Setmana Santa implica afrontar la situació de desert. Qui sap afrontar la vivència de desert, està en el camí que condueix a l'experiència de Pasqua.

El desert, més que un lloc geogràfic, és una experiència profundament religiosa. És també una experiència profundament humana que se produeix en el precís moment, quan l'home se vol alliberar. Llavors l'home experimenta una sèrie de dificultats que en el llenguatge religiós anomenem Desert. Ja que la tasca d'alliberament és de cada dia, també la situació de desert és una empresa que hem de ser capaços d'afrontar cada dia.

El desert és una terra inhòspita. És un lloc de pas, no de permanència. És un lloc on no hi ha camí, que hem de travessar. La situació geogràfica, unida a l'experiència del poble d'Israel, que va passar quaranta anys en el desert, va donar ocasió que els profetes fessin una relectura espiritual del desert. Les claus d'aquesta interpretació són les següents:

a) Esterilitat - Fertilitat.

El desert és un lloc inhòspit. «Es una mala contrada que no és lloc de sembra, ni de figueres, ni de magranes. Ni tan sols hi ha aigua per beure». Així parla el llibre dels Nombres 20,5.

Però resulta que aquesta terra cremada és el lloc escollit per Déu per a manifestar-se. «No sols de pa viu l'home, sinó de tota paraula que surt de la boca de Yavé».

b) Incomplet - Complet.

És la segona contraposició dels profetes, quan rellegien el tema del desert. És vist des d'una doble perspectiva. Com a lloc de rebel·lions i de càstigs. Com a moment de plenitud dins la història de la Salvació. A posta hi ha profetes que propugnen el retorn al desert per lograr una nova plenitud. Sols així serà Israel capaç de posseir la terra sense esser posseït per ella.

c) Desposseïció - Domini.

Un dels efectes que produeix la desposseïció és el de col·locar l'home enfront dels propis desitjos. El desert col·loca el caminant davant les pròpies nostàlgies. Els homes estam ocupats amb tantes coses, amb tantes feines i amb tantes relacions, que no podem imaginar a quines coses, a quines feines i relacions estam fermats. És necessari que sobrevingui el desert per a sebre fins on aguantam en el síndrome d'abstinència de tants de fermalls. A posta el desert és el lloc de la temptació, quan l'home se sent davant la meta dels desitjos elementals.

Des d'aquests punts de vista, la Setmana Santa és ritu de passatge. L'home és un ésser desitjant. La Setmana Santa recorda moments de prova, on queda descobert lo que realment hi ha en el cor de l'home. És també lloc de temptació, i per això, lloc de trobada amb Déu. Això explica que els homes tinguem tan mal de pair el silenci, perquè el viure distrets és una manera de no voler sebre lo que som i lo que duim dedins, i així, de rebot, perdem la possibilitat d'una trobada.

A l'hora de començar la Setmana Santa, la idea de desert ens recorda que caminar vol dir tragar contínuament l'objecte de la pròpia esperança. Les dificultats del camí ens recorden que la fe és una

aventura que no sabem on ens portarà. És impossible traçar per endavant el camí extern o la situació religiosa interna. Aquest camí de desert afegeix un risc major d'inseguretat. El desert implica que Déu està amagat. Aquí hi toca entrar la paraula recerca, aplicada al Misteri de Déu. La paraula recerca és una paraula entranyable, perquè ens ha guiat en moltes hores bones, i de la qual podem esperar que ens guiï en hores millors.

Si en aquests moments el pregó de les festes anuncia una Setmana Santa, ens convé escoltar les paraules d'un poeta anglès:

«Els qui han estat marcats per la Creu del Crist caminen alegres en l'obscuritat».

Setmana Santa i Desert ens conviden a acceptar que la nostra vida vagi marcada per la tenebra. Hem d'acceptar que la nostra vida procedesqui d'un cor humil, que està marcat per la nit. El camí de desert requireix estar oberts a un Misteri que ens sobrepassa. En aquest camí hem d'acceptar que sols hi ha dos llocs de trobada amb Déu: el silenci que prega i l'amor que perdona. Al llarg del camí pel desert el silenci que prega i l'amor que perdona haurien de ser per nosaltres les fites de la recerca.

Inevitablement ens movem en el camp de les paraules. Aquestes ens poden dur a la vida. Però poden esser també portadores de buidor. De la mateixa manera la celebració d'una festa ens pot dur a una vivència religiosa o ens pot fer seure a la fila dels espectadors. Com cada any hi haurà una gentada. Sols que hi ha el perill que l'ambient sigui més de fira que de tragèdia. No tohom vindrà a una festa. Qualcú se quedarà sols a veure un espectacle de vacances. En el desert no hi ha, però, espectadors que vegin els penitents suar o gemegar per la cami-

nada. En el desert tothom sua, perquè tothom camina.

Aquesta és la significança de la segona paraula del pregó: la Setmana Santa consisteix en experimentar la vida com a desert.

3. LA CONVERSIÓ ENS EVITA EL MALEFICI DELS SIGNES.

Hem d'establir un pont entre la soledat del desert, que és transitòria, i l'alegria de Pasqua, que és la nostra meta. És necessària una marxa, impulsada cap a una renovació.

Hi ha una Pasqua. Això és la meta.

Hi ha un desert. És la condició de possibilitat de la festa.

Hi ha d'haver una conversió. Aquesta és la força impulsora.

La Setmana Santa ens diu que hem de celebrar la vida. No podem celebrar sols les celebracions.

Estam assistint a la nostra Europa cristiana, o si voleu millor, occidental, a lo que s'anomena l'ocàs del culte. Amb aquesta frase se vol donar a entendre que l'home secular ja ha deixat la litúrgia cristiana, i més bé ha instituït altres ritus i altres litúrgies, ja que l'home no pot deixar de cercar afanosament el sentit de la seva existència a través de símbols. Aquesta direcció cap a un ocàs del culte cristià existeix en la nostra societat mallorquina, o que viu a Mallorca.

Hi ha, emperò, una altra direcció, que fàcilment se pot manifestar en les celebracions festives cristianes. És la possible deformació a què se sotmet el culte cristià per part de les pràctiques religioses. De fet el culte és una situació que té una importàn-

cia extraordinària i que, malgrat el seu ocàs, no pot desaparèixer de la societat, perquè es troba massa profundament ancorat en el poble. En aquest punt ens trobam a Mallorca en una situació delicada. Amb el moviment de recuperació de la identitat nacional s'han fet reviure i s'han afermat moltes pràctiques de religiositat popular. Però una recuperació de formes religioses sense intencionalitat cristiana és sempre una farsa, que desgraciadament no està sempre absent de les nostres festes religioses. Per fugir d'aquesta trampa de lo religiós, l'experiència bíblica parla des del temps dels profetes de la conversió. És el tercer component de la Setmana Santa. En un pregó, és a dir, en el crit que anuncia el començament de les festes de Setmana Santa, no hi pot mancar una paraula sobre la conversió.

La pasqua de Jesús és el Sí de Déu al Món. Això inclou una nova situació. I sorgeix la pregunta: Què ens demana aquesta nova situació?

Conversió és el canvi en l'enfocament de la realitat. El primer pas cap a la conversió és la consciència del propi estat i el reconeixement conscient de tot allò que realment inclou la finitud humana, la limitació i la pobresa íntima. Quan se té consciència profunda de la pròpia situació, el cristià deixa de ser un estranger sense sentit, i passa a ésser un homet arrelat en la força de Déu.

Conversió és deixar de gravitar entorn de nosaltres mateixos, i començar a girar entorn de Déu. Necessitam urgentment d'aquesta conversió. Estam sotmesos a forces pròpies i a elements estranys. En el nostre desig d'autonomia enfront de Déu fàcilment podem quedar també sota la maledicció profètica: «I quedaràs tot sol, com un déu de tu mateix». El procés de conversió inclou el principi de comunió. El poder reunificador de l'amor és capaç de

superar, encara que sigui d'una manera fragmentària, l'autoaïllament. El camí de conversió inclou posar-se d'acord amb Déu. El fracàs en aquest camí de reconciliació remet fatalment a emprendre el camí de la autodestrucció.

Pot arribar un moment en què l'home religiós queda descolgat respecte de la seva pròpia tradició. Els símbols se converteixen en un conjunt d'artefactes que posseeixen únicament una funció instrumental. Deixen de remetre a Déu i queden sols com a mitjans, en lloc de ser mediacions entre Déu i el món dels homes. La paraula conversió és l'única capacitat de tornar a donar sentit als símbols celebratius. Se tracta que la Setmana Santa rememori el passat de Jesucrist i el passat de la tradició cristiana, i a la vegada anticipi el futur.

Hi ha encara un altre motiu que fa necessària la conversió. En teoria ningú donarà mai, més importància a les pràctiques religioses que a les exigències ètiques. Però la pràctica inverteix molt sovint la valoració, ja que les pràctiques religioses resulten menys compromeses i menys arriscades que les exigències socials de l'Evangelí. I endemés les pràctiques religioses de la Setmana Santa exerceixen una especial fascinació sobre els homes, cosa que no succeeix en el cas dels compromisos ètics.

Hi ha un Déu de la superstició. Representa uns nivells d'experiència religiosa, en els quals Déu és aquell qui pot donar beneficis o del qual se'n pot arrencar qualche do. Té aquesta experiència bona part de veritat. Déu se deixa afectar per la nostra misèria, i així s'estableix la proximitat de Déu. Aquesta vivència se converteix en superstició, quan creim que necessàriament, a Déu l'aplaquen els nostres sacrificis i li agraden els nostres ritus i li donen glòria les nostres paraules. És un perill pròxim de

les nostres celebracions. La Setmana Santa pot usar el poder davant Déu de forma comercial per manejar-lo i convertir-lo en poder propi.

Pot haver-hi també el Déu de la vivència il·lustrada. Déu és un ésser absolutament transcendent, que no se deixa afectar ni per les processons ni per les encontrades. L'home, amb les seves festes patètiques, no pot manejar Déu. Una vegada que l'home constata la distància infinita, arriba a la incapacitat de Déu per ésser i per quedar afectat per l'home i pel món.

D'aquestes dues possibles imatges de Déu, un Déu manejable i un Déu fred, ens hem de convertir. La Setmana Santa ens mostra un Déu que se vol deixar afectar per la situació dels homes. Davant aquest Déu i cap a aquest Déu ens hem de convertir.

Si Déu és impassible, l'home se converteix en un ésser apàtic. Si Déu és manejable, l'home se converteix en un negociant egoista. Sols en l'aliança amb un Déu afectable i afectat pel món, pot l'home sortir de si mateix. Així l'home pot participar en una altra vida. Així queda l'home capacitat per compatir.

La Setmana Santa fa desfilar el Déu crucificat, i així empeny l'home a una conversió. El Fill de Déu en el seu abandó assumeix la sort dels abandonats i dels condemnats, per convertir-se en Déu dels abandonats i en germà dels condemnats. El Déu fet home és experimentable com a present en la humanitat de cada home. Ningú necessita disfressar-se o canviar-se per arribar a Ell. Per això no són necessàries davant Ell ni les justificacions ni fins i tot les autoacusacions. Ja no hi ha res que pugui excloure l'home perdut de la situació creada pel Déu afectat.

La conversió és la passa que l'home dóna per situar-se en l'esfera de Déu. Tenim necessitat d'en-

trar en el propi cor. Diuen que el cor és un prat on Déu hi pastura. Millor seria dir que el nostre cor és un prat, on Déu a vegades hi pastura. No se tracta de determinar, si ens sentim dignes o indignes de tal pasturatge. Se tracta de sentir la necessitat que un diàleg profund i un silenci de presència ens acompanyin en el nostre caminar de conversió.

4. COM POSAR A PUNT EL NOSTRE COR.

He volgut exposar els tres elements que constitueixen l'entramat de la Setmana Santa. La Pasqua, el Desert i la Conversió són els gran temes que, no sols preparen per a les festes de Setmana Santa, sinó que en són els elements constitutius.

Pasqua vol dir el Misteri del Crist Salvador i de l'home salvat. Desert és el moment de la prova i, per tant, de l'absoluta fidelitat a Déu. Conversió és la crida que Déu dirigeix a tots els homes. Els camins són diversos, però tots són un únic do seu.

Aquests tres elements se converteixen en exigències de cercar el nostre cor com a lloc de Déu. Els tres elements de la Setmana Santa marquen, a la vegada, les condicions per què el nostre cor sigui lloc de Déu:

- que estigui empeltat a la resurrecció,
- que hagi seguit el camí del Crist,
- que sigui un cor renovat.

En totes les persones hi ha llavors de resurrecció, ja que tothom té moments de plenitud.

En totes les persones hi ha arenes de desert, ja que tothom té moments de buidor.

En totes les persones hi ha necessitat de conversió.

Tinguem un cor tan gran que sigui

- una xerxa, que culli sols pensaments humans,
- un pont per arribar als altres,
- una anella, a través de la qual afermem el nostre diàleg,
- una comunió en un món de conflictes,
- un lloc, on hi càpiga tothom.

Permeteu-me acabar amb unes paraules manlle-vades. Són paraules d'un poeta que va viure el desert d'un morir jove, i la conversió cap a una Pasqua primerenca. Diu així en Màrius Torres, en el sonet 55:

Pelegrins

No ens aturem als temples on altres pelegrins
arriben al llindar de la teva presència.
No volem la teva ombra; volem la teva essència,
Pare de l'infinit, que tots portem a dins.

Ell s'emporti aquests cors que no fan resistència
a buscar-te, invisible com l'aire dels camins.
Perquè sabem qui som, o Terme dels destins,
et sentim sobretot en la nostra impotència.

Sabem que en aquest món no arribarem a Tu.
Però l'ardent impuls de fe que se'ns enduu
més enllà dels altars, els claustres i les aules,
murmura en la nuesa del nostre temple intern,
un himne que és eco del teu silenci etern,
— o Tu que ets més enllà de les nostres paraules.

He dit.

Publicacions de la Cofraria de Sant Agusti

- Bernat Vidal i Tomàs*, Pregó de Setmana Santa, 1958.
Josep M.ª Llompart de la Penya, Pregó de Setmana Santa, 1959.
Jaume Oliver Oliver, Pregó de Setmana Santa, 1960.
Guillem Colom i Ferrà, Pregó de Setmana Santa, 1961.
Pere Xamena Fiol, Pregó de Setmana Santa, 1962.
Miquel Pons i Bonet, Pregó de Setmana Santa, 1963.
Germà Coll i Mesquida, Pregó de Setmana Santa, 1964.
Jaume Vidal Alcover, Pregó de Setmana Santa, 1965.
Miquel Bota Totxo, Pregó de Setmana Santa 1966
Bartomeu Bennàsser Cifre, Pregó de Setmana Santa, 1967
Josep Melià Pericàs, Pregó de Setmana Santa 1968.
Antoni Oliver Monserrat, Pregó de Setmana Santa, 1969.
Robert Pring-Mill, Pregó de Setmana Santa, 1970.
Bru Morey Fiol, Pregó de Setmana Santa, 1971.
Pere Estelrich Juan, Pregó de Setmana Santa, 1972.
Gabriel Janer Manila, Pregó de Setmana Santa, 1973.
Bartomeu Bennàsser Vicens, Pregó de Setmana Santa, 1974.
Joan Vidal Perelló, Pregó de Setmana Santa, 1975.
Teodor Úbeda Gramage, Pregó de Setmana Santa, 1976.
Jeroni Juan Tous, Pregó de Setmana Santa, 1977.
Antoni Obrador Adrover, Pregó de Setmana Santa, 1978.
Francesc Riera Montserrat, Pregó de Setmana Santa, 1979.
Pere Antoni Massutí Oliver, Pregó de Setmana Santa, 1980.
Gabriel Rebassa i Bisquerra, Pregó de Setmana Santa 1981.
Rafel Mateu Rosselló i Adrover, Pregó de Setmana Santa 1982.
Bartomeu Torres i Gost, Pregó de Setmana Santa 1983.
Jaume Estelrich Juan, Pregó de Setmana Santa 1984.
Teodor Suau Puig, Pregó de Setmana Santa 1985.

